

НАРОДНИ МУЗЕЈ КРАЉЕВО

КОНЦЕРТ

Сокој
ОРГАНИЗАЦИЈА
МУЗИЧКИХ АУТОРА
СРБИЈЕ

ГУДАЧКИ КВАРТЕТ „МОКРАЊАЦ“

ДЕЛА САВРЕМЕНИХ СРПСКИХ КОМПОЗИТОРА
У ЧАСТ СТЕВАНУ СТОЈАНОВИЋУ МОКРАЊЦУ

УТОРАК, 9. јун 2015. године
улаз слободан

ПРОГРАМ КОНЦЕРТА

Дејан Деспић (1930–)

Почасница Стевану Мокрањцу

Стеван Стојановић Мокрањац (1856–1914)

Фуга за гудачки квартет

Иван Бркљачић (1977–)

Гудачки квартет „Мокрањац“

(Варијације на фрагмент из „Њест свјата“ С. Ст. Мокрањца)

Драгана Јовановић (1963–)

„Four For Four“ / „Quattro per Quattro“

4giveness

4 for Waltz

4 Thursday meditation but something like 4 take a breath

Tango for 4

Александар Симић (1973–)

„Dresden Quartet“

Рајко Максимовић (1935–)

– ПРЕДСКАЗАЊА –

Први став Свите из Пасије Светога Кнеза Лазара

Гудачки квартет „Мокрањац“

Мирослав Павловић - виолина

Александра Миловановић - виолина

Томислав Милошевић - виола

Ђорђе Милошевић - виолончело

лених уметности Јована Колунције „Гварнеријус“. Почетком 2012. године квартет „Мокрањац“ је остварио први CD запис у оквиру промотивног издања часописа „Музика класика“ изводећи „Почасницу Стевану Мокрањцу“ Дејана Деспића. Последње три године ансамбл остварује наступе на најзначајнијим музичким фестивалима у Србији попут: 47. и 49. Фестивал „Мокрањчеви дани“ (Неготин), „Constantinus“ (Ниш), а 2012. године квартет је забележио наступ и на филмском фестивалу „Кустендорф“ итерпретирајући музику награђених филмова. У јуну 2013. године, чланови квартета су снимили и објавили прво промотивно CD издање Гудачког квартета „Мокрањац“ са делима домаћих аутора које је финансијски подржано од стране Фонда за културна давања СОКОЈ. Квартет „Мокрањац“ је до сада остварио преко 20 концерата у Србији и Црној Гори, од којих се истичу и наступи са еминентни уметници попут: Катарине Јовановић (Србија), Јована Колунције (Србија) и Клаудија Ариманија (Шпанија). За Гудачки квартет „Мокрањац“ су наменски компоновали: Рајко Максимовић, Слободан Атанацковић, Милана Стојадиновић Милић, Иван Бркљачић, Драгана Јовановић и други истакнути српски композитори. Од 2013. године, чланови квартета су Мирослав Павловић (виолина), Бојана Јовановић (виолина), Томислав Милошевић (виола) и Ђорђе Милошевић (виолончело).

у којој учествују два хора, симфонијски оркестар и солисти. Дело је осмишљено као акциона драма у којој је слушаоц Пасије замишљен као путник који долази на поље Косово, где се сусреће с Косовским стубом. Путник чита Натпис, односно Стуб му приповеда и уводи га у радњу. Чак, у једном тренутку, проговара и Кнез Лазар (с текстом натписа). Посетилац се осврће и гледа на Косово поље „пуно костију мртвих“ и тако започиње прича. Много година касније, Максимовић је урадио и инструменталну верзију поменутог дела коју је назвао *Свиџа из Пасије Свештога Кнеза Лазара* са ставовима: Предсказања, Молитва, Завет ратника и Сахрана. Ова верзија композиције се може изводити у саставу камерног оркестра као и гудачког квартета. На вечерашњем концерту, публика ће имати прилику да у извођењу Гудачког квартета „Мокрањац“ чује први став Свите – Предсказања, који указује на разне несреће и пошести које долазе на Лазареву Србију. Прва катастрофа се дешава када се „Разгневи Господ 1371. на Србе и посла разна, злослутна знамења (звезда репатица, црвени (крвави) месец, помрачење Сунца) и дозволи њихову погибију на Марици“. „Предсказања су наговештавала несреће које ће задесити наш народ и од тада Лазарева Србија добија врло злог суседа који, у мањим или већим пљачкашким налетима и упадима на нашу територију – плени, убија, злоставља, одводи у ропство...“.

Гудачки квариџеј „Мокрањац“, је основан децембра 2010. године иницијативом музичке школе „Мокрањац“ у Београду. Квартет су основали професори музичке школе Владимир Васиљевић, Виктор Бајлер, Томислав Милошевић и Ђорђе Милошевић. Ансамбл наставља традицију првог гудачког квартета на територији Србије који је основао Стеван Стојановић Мокрањац 1889. године у Београду. Превасходни циљ ансамбла је да промовише стваралаштво домаћих композитора али репертоар квартета обухвата и дела композитора свих епоха, од барока до савремене и филмске музике. Квартет је до сада извео више премијера дела домаћих аутора и остварио успешне концерте у најзначајнијим концертним дворанама у Београду: Галерија САНУ, Велика дворана Коларчеве задужбине, Београдска филхармонија, Дворана СКЦ, Скупштина Града, Музеј Народног позоришта, Центар

О КОМПОЗИТОРИМА И ДЕЛИМА

Стеван Св. Мокрањац је класик српске музике, једна од најистакнутијих личности и протагониста нашег националног музичког смера на прелазу XIX и XX века. Још као гимназијалац постао је члан Београдског певачког друштва. Ово друштво му је, видећи у њему потенцијалног наследника Корнелија Станковића, омогућило да 1879. оде на музичке студије у Минхен, код Ј. Рајнбергера, да би 1884/85. прешао у Рим у класу проф. А. Паризотија, а од 1885–87. студије наставља на Конзерваторијуму у Лајпцигу, код С. Јадасона и К. Рајнекеа. Мокрањчева активност је вишестрана. Од 1887–1900. радио је као наставник музике у Првој београдској гимназији, а од 1901. у Богословији. Под окриљем Београдског певачког друштва основао је 1899, заједно са Станиславом Биничким и Цветком Манојловићем, Српску музичку школу у Београду (данашњу школу „Мокрањац“), прву сталну музичку школу у тадашњој Србији, чији је директор и професор био до краја живота. Са Ф. Мелхером, Ст. Шрамом и Ј. Свободом основао је први гудачки квартет у Србији, који је својим деловањем од 1889–1893. год. одиграо пионирску улогу у неговању камерног музицирања у нашој средини. Приликом оснивања Удружења српских музичара (1907) изабран је за председника. Посебно признање му је одато избором за дописног члана Српске краљевске академије (данас САНУ) 1906. године. Готово цео Мокрањчев опус припада области хорске музике, за разлику од инструменталног који није био тако плодан као вокални. У овом, скромнијем делу његовог стваралаштва, углавном из времена студија у Минхену, компонована је и Фуга за гудачки квартет коју ћемо вечерас слушати у извођењу Гудачког квартета „Мокрањац“. Дело је настало под снажним утицајем западно-европске културе, а посебно у смислу примене препознатљивог стила и технике компоновања и представља праву реткост не само у Мокрањчевом стваралаштву већ и у стваралаштву његових савременика.

„Почасница Стевану Мокрањцу“, дело композитора и академика Дејана Деспиха, настало је иницијативом виолончелисте и једног од оснивача Српског гудачког квартета професора Ивана Попарића, чија

је жеља била да за нестандартан ансамбл „нонет виолончела“ напише дело по мотивима Мокрањчевих „Руковети“, посебно захтевајући да искористи мелодију „Црни горо, црни сестро“. Дело је наручено 1998. године од стране Музичке школе „Мокрањац“ из Београда, а у циљу обележавања 100 година од оснивања школе. С обзиром да је професор Деспић вишеструко био везан за школу „Мокрањац“, између осталог и као њен некадашњи професор, радо се одазвао позиву прихватавши специфичан стваралачки изазов да Мокрањчев препознатљив хорски звук преточи у инструментални састав. Професор Деспић је ово дело које је првобитно написано за девет виолончела прерадио и за стандардни гудачки ансамбл, као и за гудачки квартет. „Почасница“ је изразито експресивна и лирски обојена композиција која представља ауторов стваралачки израз поштовања према великану српске хорске музике, које је претопљено у инструментални звук, најближи људском гласу по могућностима и карактеру „певања“. Деспић је пет одабраних мелодија Руковети, чији су стихови наведени на почетку дела, као и једну од најлепших духовних песама Мокрањчевог опуса, Херувимску песму из Литургије, слободно инструментално препевао и преплео у прозрано, углавном полифоно ткиво, натопљено јарком националном бојом, неокласичног музичког језика, задржавајући основна обележја Мокрањчеве мелодике, која у наизменичним солистичким иступањима и широком градационом луку посебно долазе до изражаја.

Гудачки кваришеј „Мокрањац“ је дело композитора Ивана Бркљачића. Компоновано је по поруџбини Музичке школе „Мокрањац“ из Београда, поводом оснивања Гудачког квартета „Мокрањац“ 2010. године. Композиција је осмишљена у виду облика варијација (тема и 7 варијација) на фрагмент „На камени исповједанија“, из Мокрањчевог става Опела: „Њест Свјат“. Дело се може изводити у две верзије. Поред базичне инструментације гудачког квартета, аутор је у овој композицији предвидео и женски глас који, певајући фрагменте из Мокрањчевих руковети, а у финалу и саму мелодију „На камени исповједанија“, што представља аутентични документ, којим Мокрањац најдиректније постаје присутан у Бркљачићевом делу. Кратки делови појединих

песама преузети су из I, III, V, VI, VIII, IX, X и XI руковети. Додатни плезир аутору представља чињеница да је композиција посвећена оснивању Гудачког квартета „Мокрањац“ који наставља традицију првог гудачког квартета у Србији, чији је оснивач, крајем XIX века у Београду био Стеван Стојановић Мокрањац.

FOUR FOR 4 (QUATRO PER QUATRO) је композиција Драгане Јовановић, ванредног професора ФМУ, доктора уметности, композитора полистилистичне и полижанровске оријентације. Њен опус чине композиције уметничке, популарне и примењене музике. Синергија различитих области интересовања и деловања рефлектовала се на специфични музички језик, као и однос према музици и педагогији. *FOUR FOR 4* је дело писано за гудачки квартет. Састоји се од 4 става, а називи ставова су на енглеском језику јер садрже својеврсну игру речи, односно њиховог звучања. Превод назива композиције у целини има значење - четири (става) за четири (инструмента). У сваком ставу је употребљена реч „four“ или „for“, које слично звуче као и број 4. Први став *4 giveness* је меланхоличног и сетног карактера, други - *4 for Waltz* је намењен валцеру за квартет, трећи - *4 Thursday meditation but something like 4 take a breath* је медитативне једноставне фактуре четвртком, коме је потребан предах пре четвртог става – *Tango for 4* јер је за танго понекад потребно четворо.

Dresden Quartet – „Кренуо сам на пробу са пријатељима који су ме чекали на ‘Carl Maria Von Weber’ академији у Дрездену. Тек што сам изашао из куће, у глави је почела да ми ‘свира’ музика, различита од оне коју смо припремали на пробама. Још нисам ни стигао до ‘Wettiner Platz’, а све теме и распоред одсека били су уредно сложени у мојој глави. Неколико недеља касније, када је композиција била готова, назвао сам је Dresden Quartet“. (Александар Симић, композитор о свом делу)

Пасија Свештоја Кнеза Лазара је дело композитора Рајка Максимовића, настало 1989. године, за које је аутор добио Октобарску награду града Београда. Пасија је најзначајнија Максимовићева композиција не само из вокално-инструменталног већ и његовог целокупног опуса